

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A fizetésektelen gazdálkodó szervezetekkel szembeni munkajogi igényérvényesítés
szabályainak változása az új Pp. hatályba lépésével**

Szerző:

dr. Dánielné dr. Kiss Ildikó

Kaposvár, 2018. január 30.

I. Bevezetés

2018. január 1-től megváltozott a munkajogi jellegű követelésekkel kapcsolatos vitatott hitelezői igények elbírálására vonatkozó szabályozás. A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 508.§ (7) bekezdésének és ezzel párhuzamosan a Csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 46.§-nak módosításával megváltozott a felszámolási eljárásban vitatott munkajogi igények érvényesítésének eljárási rendje.

Tanulmányomban a munkavállaló által a fizetése képtelen helyzetben lévő gazdálkodó szervezetekkel szemben fennálló munkajogi igények érvényesítésének szabályait kívánom bemutatni, külön is kiemelve a 2018. január 1-től bekövetkezett változásokat.

II. A munkavállaló igényérvényesítési lehetőségei fizetése képtelen gazdálkodó szervezettel szemben

A munkavállalónak több lehetősége van a fizetése képtelen helyzetben lévő munkáltatóval szemben a munkajogi igényének érvényesítésére.

Két esetkört különböztethetünk meg ezzel kapcsolatban:

- még nem indult meg a felszámolási eljárás a fizetése képtelen munkáltatóval szemben, valamint
- már folyamatban van a felszámolási eljárás a munkáltatóval szemben.

1. Munkajogi igény érvényesítése a felszámolási eljárás megindításával

A Cstv. 27.§ (2) bekezdése szerint a) pontja szerint a bíróság az adós fizetése képtelenségét állapítja meg, ha az adós szerződésen alapuló nem vitatott vagy elismert tartozását a teljesítési idő lejártát követő 20 napon belül sem egyenlítette ki vagy nem vitatta, és az ezt követő hitelezői írásbeli fizetési felszólításra sem teljesített. Ezen jogszabályhely alapján indíthatja meg a munkavállaló a munkáltatóval szemben a felszámolási eljárást, amennyiben munkaszerződésből eredő fizetési - elsősorban munkabér fizetési - kötelezettségének a munkáltató nem tett eleget a teljesítési határidő lejártát követő 20 napon belül írásbeli fizetési felszólítás ellenére sem. Ebben az esetben a Cstv. 24.§

(1) bekezdése értelmében a munkavállalónak a kérelemben meg kell neveznie az adós tartozásának jogcímét, a lejárat időpontját és annak rövid ismertetését, hogy az adóst miért tartja fizetésképtelennek. A kérelemben foglaltak bizonyítására az adós írásbeli felszólításának igazolását is csatolni kell.

A Cstv. 27.§ b) pontja értelmében a munkavállalónak lehetősége van felszámolási eljárást indítania a nem fizető munkáltatóval szemben, ha a munkáltató jogerős bírósági határozatban, fizetési meghagyásban megállapított teljesítési határidőn belül a tartozását nem egyenlítette ki. Ebben az esetben a munkavállalónak a jogerős bírósági határozatot, fizetési meghagyást csatolnia kell a kérelméhez.

Mind a Cstv. 27.§ a) pontjában, mind a Cstv. 27.§ b) pontjában szabályozott esetben akkor nyújtható be a munkáltatóval szemben felszámolás iránti kérelem, ha a követelés összege - kamatok és járulékok nélkül számítva - meghaladja a 200 000 forintot.

Amennyiben a munkavállaló a jogerős bírósági vagy közjegyzői határozaton alapuló követelése behajtása érdekében eredménytelenül indított a munkáltatóval szemben végrehajtási eljárást, úgy követelését - a végrehajtható jogerős határozat és a végrehajtási iratok csatolása mellett - szintén felszámolási eljárás keretében érvényesítheti a munkáltatóval szemben (Cstv. 27.§ c) pont).

Továbbá a munkavállaló a Cstv. 27. § (2) bekezdés d) pontja alapján felszámolási eljárás kezdeményezhet a gazdálkodó szervezettel szemben, ha már volt folyamatban csőd- vagy felszámolási eljárás és a gazdálkodó szervezet a fizetési kötelezettségét ezen eljárásban kötött egyezség ellenére nem teljesítette.

2. Munkajogi igény érvényesítése folyamatban lévő felszámolási eljárásban

Amennyiben a munkáltatóval szemben már megindították a felszámolási eljárást, úgy a munkavállalónak a hitelezői igényét a Cstv. 28. § (2) bekezdés f) pontja értelmében a felszámolás közzétételétől számított 40 napon belül kell a felszámolónál bejelentenie.

A felszámolás kezdő időpontja után esedékes bérvköveteléseket külön bejelentenie nem szükséges, de azokat is a felszámolónak nyilvántartásba kell vennie, mint felszámolási költség.¹

A Cstv. 37.§ (4) bekezdésének értelmében a felszámolási eljárás befejezésének időpontjában esedékessé váló követelések közül a gazdálkodó szervezet jogutód nélküli megszűnése miatt az Mt. 70. § (3) bekezdése alapján a munkavállalót megillető távolléti díjat, az Mt. 77. § (3)-(4) bekezdése szerinti végkielégítést, valamint a munkaviszonyra tekintettel járó egyéb juttatásokat a felszámoló igénybejelentés hiányában is hitelezői igényként veszi nyilvántartásba, és elégíti ki a kielégítési sorrend általános szabályai szerint.

3. A közigazgatási és munkaügyi bíróság eljárása felszámolási eljárás hatálya alatt álló munkáltató esetén

A 2018. január 1-jét megelőző szabályozás szerint a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelések iránti igény elbírálása a Cstv. alapján a felszámolási nemperes eljárást lefolytató bíróság hatáskörébe tartozott.

Ugyanakkor munkajogi igények körében nem csupán az elmaradt munkabér és egyéb bérjellegű juttatások sorolhatóak, hanem a munkaviszony jogellenes megszüntetéséhez kapcsolódó igények érvényesítése is. Ugyanis a felszámoló a munkáltatói jogok gyakorlójaként jogosult a munkavállaló munkaviszonyát a Munka Törvénykönyvében foglaltak szerint felmondani. A volt munkavállaló a munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránt keresetet terjeszthet elő.

„A Fővárosi Ítéltábla 2.Pkk.25 710/2013/2. számú határozata és a BDT.2013.2984. számon közzétett

¹ A Cstv. 57.§ (2) bekezdés a) pontja szerint a felszámolási költségek körébe az adóst terhelő **munkabér és egyéb bérjellegű juttatások** tartoznak, melyek az alábbiak:

- aa) a munkaviszony megszűnésekor járó végkielégítést, a kollektív szerződésben, illetve a munkaszerződésben meghatározott juttatásokat, valamint a munkáltatót a munkaviszony jogellenes megszüntetésével összefüggésben terhelő fizetési kötelezettségeket is,
- ab) az adós által a kölcsönbeadóval kötött munkaerő-kölcsönzési szerződésben foglalt, az adóst, mint kölcsönvevőt terhelő díjból az adóshoz kölcsönzött munkavállalók részére járó, a kölcsönbeadó által fizetendő munkabért és egyéb bérjellegű juttatásokat, és
- ac) az adós által az iskolaszövetkezettel megkötött szerződésben foglalt, az adóst, mint az iskolaszövetkezet szolgáltatásának igénybe vevőjét terhelő díj 85%-át - amely az iskolaszövetkezetnek járó díjból a feladatteljesítés során személyesen közreműködő iskolaszövetkezeti tagok részére járó díj és a díjhoz kapcsolódó egyéb juttatások összegét foglalja magában -, továbbá
- ad) ha a felszámolás kezdő időpontját megelőzően esedékessé vált munkabért és egyéb bérjellegű juttatásokat a felszámoló a felszámolás kezdő időpontja után fizette ki, az ezeket terhelő adó- és járulékfizetési kötelezettséget is (ideértve az egészségügyi hozzájárulást).

eseti döntése szerint amennyiben a munkavállaló a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránti igényt támasztott - ha ezen igény a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos elmaradt munkabérre és egyéb pénzbeli juttatásra is irányul - a jogosult ezen igényét felszámolási eljárás keretében érvényesíthette.

Ez azt jelenti, hogy ezen munkáltatói rendelkezést a felszámoló bíróság előtt kellett megtámadni. Amennyiben a volt munkavállaló vagyoni igényt nem érvényesített - pusztán munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránt terjesztett elő keresetet - a munkáltató székhelye, illetve azon telephelye szerinti közigazgatási és munkaügyi bíróság volt az illetékes, ahol a munkavállaló munkaszerződése alapján munkát végzett.”²

III. Az igényérvényesítés rendjében 2018. január 1-jétől bekövetkezett változás

2018. január 1-jét követően sem változtak a felszámolási eljárás megindításának szabályai a munkajogi igény érvényesítése esetén a fizetéképtelen helyzetben lévő gazdálkodó szervezettel szemben. Ekörben továbbra is a Cstv. 27.§ (2) bekezdése lesz az irányadó. A már folyamatban lévő felszámolási eljárásban a munkavállalónak a munkajogi igényének, mint hitelezői igénynek a felszámoló felé való bejelentésére továbbra is a Cstv. 28. § (2) bekezdés f) pontja értelmében a felszámolás közzétételétől számított 40 nap áll a rendelkezésére.

Ugyanakkor a 2018. január 1. napjától a felszámolónál bejelentett, általa vitatottnak minősített munkajogi igények érvényesítésének rendje változott meg a hatályba lépő Pp. 508. § (7) bekezdése alapján. Ugyanis a fenti rendelkezés szerint a felszámolás kezdő időpontjától a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben a munkavállaló a felszámoló által vitatott, a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos munkajogi igényen alapuló pénzkövetelését munkaügyi perben érvényesítheti. A felszámolás alatt álló munkáltatóval szembeni keresetlevelet a követelés vitatásáról szóló felszámolói közléstől számított 30 napon belül kell előterjeszteni, a határidő elmulasztása miatt e törvény szerint igazolásnak van helye. A keresetlevél előterjesztésének határidejét megtartottnak kell tekinteni, ha a bíróságnak címzett beadványt a bíróság címére a határidő utolsó napján ajánlott

² dr. Nagy Péter bírósági titkár, Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégium In.: <http://munkajogportal.hu/munkaber-iranti-koveteles-ervenyesitese-felszamolasi-eljarasban/> (letöltés: 2017. december 22.)

küldeményként postára adták. Ha a fél a perben keresetváltoztatással él, a keresetváltoztatás iráni kérelem előterjesztése nem mentesíti a további munkajogi igényen alapuló pénzkövetelés hitelezői igényként történő bejelentési kötelezettség alól.

Ehhez kapcsolódóan a Cstv. 46. § (6) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik, illetve módosult:

Cstv. 46. § (6) bekezdése értelmében a felszámoló az (5) bekezdés b) pontja szerinti követeléseket a bejelentési határnapot követő 45 napon belül felülvizsgálja, annak eredményeképpen a szükséges esetekben az érdekelttel egyeztet és a hitelezőket a nyilvántartásba vett és a nyilvántartásba nem vehető hitelezői igényükről írásban, 15 napon belül tájékoztatja. A felszámoló a vitatott igényeket - kivéve a Pp. 508. § (7) bekezdése szerinti esetet - elbírálás végett 15 napon belül a felszámolást elrendelő bíróságnak megküldi - a vitatott hitelezői igénynek a felszámolási bíróság általi elbírálása tárgyában hozott végzés ellen fellebbezésnek van helye -, és a felülvizsgálat eredményeit az 50. § szerinti közbenső mérlegbe építi be.

A Cstv. 46. § (6a) bekezdés szerint a Pp. 508. § (7) bekezdése szerinti esetben a felszámoló a követelés vitatásáról szóló közléssel egyidejűleg tájékoztatja a munkavállalót, hogy követelését a vitatásról szóló közléstől számított 30 napon belül - a munkáltatóval szembeni keresetlevél előterjesztése útján - munkaügyi perben érvényesítheti.

A Cstv. 46. § (6b) bekezdése szerint a Pp. 508. § (7) bekezdése szerinti perben a munkavállaló számára megítélt követeléseket - ide értve a perköltséget is - a felszámoló a határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül hivatalból nyilvántartásba veszi és erről a hitelezőt tájékoztatja.

A Pp. 508.§ (7) bekezdésében foglalt szabályt a Pp. 630.§ (1) bekezdése szerint 2018. január 1. napján és az azt követően indult valamennyi felszámolási eljárásban alkalmazni kell. A törvény átmeneti szabályokat nem tartalmaz.

A Cstv. szerint a felszámolási eljárás kezdő időpontja a felszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételének napja. Felszámolás alatt az adós csak a közzétételtől kezdődően áll, és innentől kezdve indítható munkaügyi per a felszámolás alatt álló adóssal szemben, amennyiben a követelést a felszámoló vitatja.

Tehát 2018. január 1. napját megelőzően a felszámolási eljárást lefolytató törvényszék hatáskörébe tartozott a vitatott hitelezői igény tárgyában Fpkh. szám alatt az eljárás lefolytatása, míg az új Pp. hatályba lépésével a vitatott munkajogi hitelezői igény elbírálása átkerült a munkaügyi bíróság hatáskörébe. A felszámolás közzétételének időpontjának van jelentősége annak eldöntése szempontjából, hogy melyik bíróságnak van hatásköre a vitatott munkajogi igények elbírására.³

Ugyanis amennyiben a felszámolási eljárás közzétételére 2018. január 1. napját megelőzően került sor, úgy a vitatott munkajogi igényeket a törvényszék nemperes eljárásban bírálja el, míg azt követően a munkaügyi bíróságnak van hatásköre.

A hatásköri változás indoka az új Pp. törvényjavaslatának indokolása szerint az, hogy „gyakran merült fel olyan vita, amikor a munkavállaló mint hitelező anyagi igényének jogalapja, például a munkaviszony megszüntetésének jogszerűsége vitás volt a felszámolási eljárásban.

Erre figyelemmel az egyértelmű szabályozás érdekében az új Pp. kimondja, hogy a felszámolás közzétételét követően benyújtott munkajogi igény érvényesítése is munkaügyi pernek minősül, hiszen nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy ilyen esetben a munkavállalói hitelezői igények elbírálása nem csupán számszaki vizsgálatot igényelnek, hanem az igény anyagi jogi megalapozottságát szintén vizsgálni kell.⁴

A Pp. 508. § (7) bekezdésének alkalmazásában a munkavállaló lehet a pert indító hitelező. A hitelezői követelés pedig a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos munkajogi igényen alapuló pénzkövetelés lehet. Nyilván munkajogi igényen alapulnak a munkaviszonnnyal összefüggésben keletkezett, a munkavállalót illető, pénzben kifejezhető követelések. Csak pénzkövetelés jöhet szóba, vagyis az egyéb munkáltatóval szembeni igényérvényesítés (mint például a munkaviszony jogellenes megszüntetésre irányuló megállapítási kereset) nem tartozik a Pp. 508. § (7) bekezdésének hatálya alá. Utóbbi esetben az Mt. 285. §-ában foglalt rendelkezés az irányadó.⁵ A fentiek alapján elmondható,

³ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Varga Rita a Dél-dunántúli Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégium Vezetője által tett észrevétel

⁴ a polgári perrendtartásról T/11900. számú törvényjavaslat, In.: www.parlament.hu/irom40/11900.pdf (letöltés: 2017. december 22.)

⁵ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Szabados Tamás törvényszéki bíró által tett előterjesztés

hogy a Cstv. 4.§ (1) bekezdésében foglalt kizárólagossági szabály megszűnik. Mivel a 2018. január 1. napját követően közzétett felszámolási eljárások esetén a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelések iránti igények elbírálása nem kizárólag a Cstv. szabályai alapján a felszámolási nemperes eljárást lefolytató bíróság hatáskörébe tartoznak, hanem a Pp. 508.§ (7) bekezdésében meghatározott esetekben kötelezővé válik a munkaügyi bíróság előtti perindítás.

Az új rendelkezés szerint a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben a keresetlevelet a követelés vitatásáról szóló felszámolói közléstől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül kell előterjeszteni azzal, hogy igazolási kérelemmel a határidő elmulasztása kimenthető. Ezen határidő eljárási jogi határidő, mivel a keresetlevél előterjesztésének határidejét megtartottnak kell tekinteni, ha a bíróságnak címzett beadványt a bíróság címére a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták.⁶

„E szabályozás alapján a gyakorlatban kérdésként merülhet fel, hogy amennyiben a felszámolás kezdő időpontja után a felszámoló, mint a munkáltatói jogkör gyakorlója megszünteti a munkavállaló munkaviszonyát, akkor az intézkedésében milyen jogorvoslati tájékoztatást fogalmazzon meg. E körben várható a Cstv. megfelelő módosítása, de az eljárási rend a következő: a munkaviszonyt megszüntető intézkedésben a munkavállalót tájékoztatni kell arról, hogy amennyiben a jelen intézkedésben foglaltakat sérelmesnek tartja, a követelését a felszámolónál jelentse be. A felszámoló az igénybejelentést megvizsgálja, és amennyiben azt vitatja, a vitatást tartalmazó írásbeli nyilatkozatban a munkavállalót tájékoztatni kell arról, hogy a nyilatkozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a munkaügyi per szabályai szerint a közigazgatási és munkaügyi bíróságnál keresetet nyújthat be, és az igényét perben érvényesítheti.”⁷

A követelés felszámoló általi vitatása kapcsán el kell határolni két intézményt, nevezetesen a Cstv. 51. §-ában szabályozott kifogást, és a Cstv. 46. §-ában szabályozott vitatott hitelezői igényt. Ez utóbbihoz, tehát a vitatott igényhez kapcsolódnak a Pp. 508. § (7) bekezdése, illetve a Cstv. 46. § (6a) és (6b) bekezdései. A kialakult bírói gyakorlat szerint a követelés felszámoló általi vitatásának az

⁶ lásd 4/2003. számú PJE határozat

⁷ dr.Wopera Zsuzsa: A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata, In.: <https://books.google.hu/books?isbn=9632956613> (letöltés: 2017. december 22.)

tekinthető, ha a felszámoló a bejelentett követelés jogalapját vagy összegszerűségét teszi vitássá. Nem tartoznak viszont a munkaügyi bíróság hatáskörébe a Cstv. 51.§-ban szabályozott kifogásos ügyek.⁸ Utóbbi ügyekben továbbra is a felszámolási eljárást lefolytató törvényszékek foglalnak állást abban a kérdésben, hogy a felszámoló a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően foganatosította-e a felszámolási eljárást. Tehát az új szabályozás értelmében csak a vitatott munkajogi követelések érvényesíthetők peres eljárásban, mivel a nem vitatott, felszámoló által elismert követelések esetén nincsen jogvita, ezért utóbbi esetben szükségtelen peres eljárás indítása.

A Pp. 508. § (7) bekezdése alapján indult perben a munkaügyi bíróságnak az általános szabályok szerint kell megfogalmaznia az ítéleti rendelkezést vagy egyéb határozatot hozni. Amennyiben a munkaügyi bíróság a keresetet elutasítja, akkor a felszámolónak nem kell nyilvántartásba vennie a követelést. Ugyanakkor ha a munkaügyi bíróság részben, vagy egészben helyt ad a keresetnek a felszámolás hatálya alatt álló munkáltatóval szemben, akkor az ítéleti marasztalás szerint a felszámolónak hivatalból kell nyilvántartásba vennie a követelést. Az ítéletben arról nem kell rendelkeznie a bíróságnak, hogy a megítélt követelést a felszámolónak a Cstv. 57. §-a alapján milyen kielégítési rangsorba kell besorolnia, ez a felszámoló feladata, amit a jogerős ítélet alapján neki hivatalból el kell végeznie.⁹ Amennyiben a felszámoló nem a Cstv. 57-58.§-aiban meghatározott sorrendbe rangsorolja a megítélt munkaügyi követelést, akkor a felszámoló ezen intézkedésével szemben kifogás emelhető.

A Pp. 516.§ (1) bekezdése értelmében a munkaügyi bíróságnak soron kívül kell eljárnia a felszámolás hatálya alatt álló munkáltatóval szembeni igény elbírálása során.

IV. Összegzés

Összegzésként elmondható, hogy 2018. január 1-jétől nem változtak a felszámolási eljárás megindításának szabályai a fizetésektelen gazdálkodó szervezettel szembeni munkavállalói igényérvényesítés esetén. Továbbá a folyamatban lévő felszámolási eljárásban a munkavállalói

⁸ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Szabados Tamás törvényszéki bíró által tett előterjesztés

⁹ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Szabados Tamás törvényszéki bíró által tett előterjesztés

igények, mint hitelezői igények bejelentésének rendje is változatlan marad. Változást az új Pp. 508.§ (7) bekezdése és az annak nyomán a Cstv. 46.§ (6) bekezdésének módosítása eredményez a felszámolási eljárás során bejelentett és a felszámoló által vitatott követelések tekintetében. Mivel ezen esetben a munkavállaló munkaügyi per indítáásra lesz kényszerítve, amennyiben igényének érvényt akar szerezni. Így ezen követelésekről munkaügyi jogvitákra szakosodott bírák fognak határozni soron kívül lefolytatandó kontradiktórius peres eljárásban.

Felhasznált irodalomjegyzék:

- A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Szabados Tamás törvényszéki bíró által tett előterjesztés, valamint dr. Varga Rita a Dél-dunántúli Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégium Vezetője által tett észrevétel
- a polgári perrendtartásról T/11900. számú törvényjavaslat, In.: www.parlament.hu/irom40/11900.pdf (letöltés: 2017. december 22.)
- dr. Nagy Péter bírósági titkár, Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégium In.: <http://munkajogportal.hu/munkaber-iranti-koveteles-ervenyesitese-felszamolasi-eljarasban/> (letöltés: 2017. december 22.)
- dr. Wopera Zsuzsa: A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata, In.: <https://books.google.hu/books?isbn=9632956613> (letöltés: 2017. december 22.)

Jogszabályok:

- Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
- Csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény

Joggyakorlat:

- 4/2003. számú PJE határozat
- Fővárosi Ítéltábla 2.Pkk.25 710/2013/2. számú határozata
- BDT2013.2984.